

Hoe krijgen kinderen greep op de getallen?

Jos van Rooij

Eind groep 4 moet het rekenen tot 100 'zitten'. Doet het dat niet, dan houden kinderen de rest van hun basisschooltijd problemen. Het niet durven loslaten van het tellen door te geringe kennis van de getalsopbouw en het niet kunnen hanteren van de decimale structuur van de telrij, maken het rekenen tot een hopeloze onderneming. Hoe te handelen?

Bij de ondersteuning van de leerkracht hanteren we de volgende werkwijze:

Bij kinderen in groep 5 en 6 die voor onderzoek en hulp worden aangemeld, doen we een kort individueel onderzoek, gericht op het verschaffen van inzicht aan het betreffende kind, waar het fout ging bij het rekenen (telwoorden onvoldoende ingeprent, te weinig routine bij het terugtellen, het ontbreken van getalbeelden om een overgang te maken van het tellen naar het niet-tellen, het niet weten te gebruiken van de tienstructuur bij bijvoorbeeld 16 – 6).

In groep 4 draaide het getallen om en vond het kind het moeilijk om met sprongen van tien of met veelvoudigen van tien vooruit- en terug te springen.

Bij het onderzoek gebruiken we schema's met optel- en aftreksommen waarbij het eerste tiental overbrugd wordt, en we maken een begin met het kind vertrouwd te maken met het 'redeneren tot 20'.

Daartoe gebruiken we de vijfstructuur van de getallen tot 20, de grote 'dubbelen' en het 'werken met tekorten', drie mogelijkheden die we telkens gebruiken op zoek naar de meest geschikte aanpak, uiteindelijk gericht op het memoriseren van rekenfeiten binnen het getalgebied tot 20. Bij de getalverkenning tot 100 maken we gebruik van getalkaarten om de structuur van de getallen en de telrij te verduidelijken, en bij het leren hanteren van rekenprocedures gebruiken we twee modelcontexten en het kolomsgewijs rekenen (het rekenen met tekorten).

Om de status aparte voor het kind met rekenproblemen op te heffen, stellen wij voor in gesprek te gaan met de hele groep om samen met de kinderen de hele leerroute vanaf groep 3 nog eens de revue te laten passeren, waarbij we stilstaan bij die cruciale stappen waar het kind moest afhaken. Wat we daarmee tevens willen bereiken is, dat het leren rekenen van een kind niet een zaak is van dat ene kind met zijn meester of juf, maar dat we elkaar leren rekenen. Door het traject nog eens met de gehele groep (ook met de 'goeie' rekenaars) te doorlopen, krijgt ieder kind verdiept inzicht in het 'redenerend rekenen'.

De deelnemers aan de werkgroep krijgen een diagnosekaart aangereikt, waarmee zij op een gemakkelijke manier rekenproblemen van kinderen bij het rekenen tot 20 en tot 100 in kaart kunnen brengen. De diagnosekaart dient tevens als leidraad van handelen en als eenvoudig middel om de weg te leren zoeken in de vaak zo overladen rekenprogramma's voor kinderen van de groepen 3 en 4.